

МРЕЖА ЗА МЕЖДУСЕКТОРНО ПАРТНЬОРСТВО: ФОРУМ ЗА СОФИЯ

"Ерик, знам, че мога да изкарам от теб нещо невероятно, всъщност дори по-невероятно от това, което до момента си направил в музиката. Надявам се, че мога да провокирам нещо голямо да се случи, и мисля, че това ще стане, ако обединим сили."

Из писмо на Джон Ленън до Ерик Клептън, 1980 г.



ФОРУМ ЗА СОФИЯ - www.forumzasofia.net -

си поставя амбициозната цел да обедини силите на гражданския сектор, Столична община, районните администрации и не на последно място Столичен общински съвет с идеята всяка една от тези заинтересовани страни да даде най-доброто от себе си и в сътрудничество с останалите да провокира и подпомогне успешното развитие на София като град на хората и за хората, интелигентен и съзидателен, автентичен и жизнен, зелен и привлекателен.

Бюлетин № 5 - 2015

ПЕТА СРЕЩА НА ФОРУМ ЗА СОФИЯ

На 08.06.2015 година се състоя втората среща на *Групата по образование и социална интеграция на маргинализирани групи* от мрежата за междусекторно партньорство ФОРУМ ЗА СОФИЯ.

На срещата присъстваха представители на районни администрации в СО, обществения посредник в СО и представители на неправителствени организации от София, активни в сферата на образованието и образователните политики като Асоциация за образователно

Проект „За по-добро управление на София - създаване на работещо партньорство между НПО сектора, столична община, районните администрации и Столичен общински съвет”



лидерство, фондация ФОРУМ и други. Поканени за участие бяха и представители на организации, работещи по проблемите на ромската общност, както и на екипа работил по доклада *Мобилни хора срещу статични институции*, които за съжаление не успяха да присъстват.

Срещата бе посветена на образователната интеграция на децата от маргинализираните групи, с акцент върху интеграцията на ромските деца и проблемите, които районните администрации срещат при осъществяването ѝ.

В началото на дискусиата бяха разгледани и обсъдени изводите от наскоро публикувания доклад [Мобилни хора срещу статични институции](#)¹. Докладът е част от проект „Клопката на (не) подвижността: мобилни хора срещу статични институции“, в чиято основа стои разбирането за засилващо се противоречие между интензивната мобилност в границите на Европейския съюз и статичния институционален модел на националните образователни системи.

Докладът отбелязва факта, че „повишената мобилност в ЕС протича в контекст на национални образователни системи. Този факт поставя в конфликт свободното движение на хора, от една страна, и изискването за задължително средно образование, от друга. Конфликтът се пренася в срещата между „мобилните деца“ и училището. За справяне с породените трудности мобилните семейства и местните институции развиват разнообразни свои стратегии.

Ромите, особено техните „мобилни деца“, са изложени на риск от множество изключване – като „роми“, като „бедни“ и като „мобилни“. Рамката за включващи политики трябва да не бъде етнически фокусирана. Тя трябва да предлага възможности за интегриране на малцинства през споделени практики между специфични групи и мнозинства.

Трудностите на мобилните деца при срещата им с училището са структурни. Те се дължат на статичната рамка в политиките на националните институции. Институциите не провеждат политики, обърнати към мобилно население. Този дефицит има най-силно отражение върху групите с ограничени ресурси. Най-силно засегнати са етнически и икономически маргинализирани групи като бедни роми. Проблемите в срещата между мобилните деца и училищата зависят от типа миграция. Но общият структурен проблем е осигуряването на качествен учебен процес за мобилните деца. Решенията на

¹ Докладът е изготвен от съвместен екип на Център за либерални стратегии и фондация РискМонитор. Достъпен е на следния линк: https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/rm-immobility_catch-2015_bg.pdf

образователните проблеми в момента са по-скоро тактически. Те протичат като неформални и индивидуални решения на място, но не се гарантират от институционалния ред.

Напрежението между мобилни граждани и статични институции трябва да бъде обект на политики, прилагани координирано на общинско, национално и общоевропейско ниво. Политиките за включващо мобилно образование са една първа стъпка в развиването на цялостни публични политики, насочени към мобилни граждани. Те ще сложат начало на институционални решения на рисковете от мобилността.

В национален план е необходимо средното образование да бъде съдържателно реструктурирано. Акцентът трябва да се поставя върху функционалните и наднационални знания. Необходими са механизми за признаване на неформално придобито знание и изпитна система за оценка на индивидуалните функционални знания. Българската система за средно образование трябва да изработи институционална рамка за индивидуална работа с ученици, което единствено може да позволи съобразяването на задължителното образование с индивидуалните потребности на всяко дете. На общоевропейско ниво е необходимо частично интегриране на националните образователни системи за задължително образование, развиване на сходни правила за формално образование (например европейска система за трансфер на кредити) и създаване на система за обмен на информация между страните, членки на ЕС, за проследяване на образователния статус на учениците.”²

Въз основа на направения анализ и оценка на публични политики, предишно изследване на „РискМонитор”, фокусирано върху миграцията, и на теренното проучване по проекта, са направени значими изводи структурирани по три проблема: интеграционни образователни политики; мобилността като норма; срещата между „мобилните деца“ и статичните училища.

„1. Интеграционни образователни политики:

- Продължават да съществуват сегрегирани ромски училища независимо от заявената във всички документи политика на десегрегация.
- Създаването на приемни/интегрирани училища, вместо да доведе до интегриране на децата от ромски произход в българското училище, отключва процес на вторична

² Майя Грекова, Мила Минева, Неда Денева, Петя Кабакчиева, [Мобилни хора срещу статични институции](#), Център за либерални стратегии Фондация РискМонитор, София 2015

сегрегация – възникват „цигански училища“ извън ромските квартали или се обособяват „цигански паралелки“ в българските училища.

- Стратегиите за образователна интеграция обикновено не се основават на внимателен анализ на специфичните измерения на проблемите на местната ромска общност.
- Преживяването на „пренасяните“ в пространството деца от ромски произход, както и оценката им за това доколко протича процес на интеграция не е предмет на интерес от страна на нито една държавна институция.
- Вместо образователна интеграция на децата с различен етнически произход в българските образователни институции се преутвърждават дискриминационни нагласи към ромите и се постига нов вид сегрегираност на децата от ромски произход.

2. Мобилността като норма:

- Няма систематично събирана пълна информация за броя на българските граждани в мобилност. Тази мобилност засяга и децата – около $\frac{1}{4}$ от българските деца са с един или двама родители в чужбина според проучване, поръчано от УНИЦЕФ.
- Няма систематично събирана информация за децата на мобилните семейства.
- Децата с мобилни родители не могат да се разглеждат като „група в риск“, но някои от тях се сблъскват със специфични проблеми, идентифицирани от изследване на УНИЦЕФ и настоящото изследване.
- Понастоящем няма специфични политики, насочени към деца на мобилни родители и мобилни деца.

3. Срещата между „мобилните деца“ и статичните училища:

- Основните трудности при срещата на мобилните деца с училището са структурни. Дължат се на статичността на националните институции, които не са преформулирали политиките си така, че да обхващат мобилно население.
- Най-силно засегнати от противоречието между статични образователни институции и мобилни граждани са групи с малко ресурси, без алтернативни стратегии за справяне отвъд институционалната подкрепа.
- Различните типове миграция предопределят и специфични проблеми – записване в класове, неподходящи възрастово за детето, пропускане на учебен материал, формално присъствие и скрито отпадане от образователния процес.

- Решенията на различните образователни проблеми не се вземат на ниво публични институции, а са неформални и индивидуални, зависят от конкретни участници (напр. директори, учители) и отношенията им с родителите на мобилните деца и разчитат на индивидуалните ресурси на всяко семейство.
- Липсва работеща система за наваксване на пропуснат материал и подкрепа за мобилни ученици.
- „Опитомяването“ на наредбите дава възможност на институциите да осигурят собственото си съществуване (или поне да получат достатъчен бюджет), а на мобилните деца да се запишат отново в училище.
- Основният риск от неформалността на решенията е пропускане на учебен материал и формално продължаване на образованието, а това е в ущърб на деца от маргинализирани групи (заплашени от по-нататъшно изключване), за родители с по-малко символни ресурси (да договорят по-добри решения) и за онези, които не разполагат с икономически ресурс (да осигурят допълнително обучение).”³

Групата поздрави усилието на екипа и се съгласи с изводите от доклада. Беше обърнато внимание и на становището на Института за прогресивно образование, по отношение на появилата се нова категория деца - така наречените нови сираци (деца на имигранти). За много от тях не са оставени упълномощаващи документи и те попадат в сериозен риск и често отпадат от училище. Трябва да се помисли по въпроса и да се потърси решение на проблема и начин за назначаване на служебен настойник. В момента това може да стане само ако родителите работят легално в съответната държава, което в редица случаи не е така.

Друг проблем, който се открие на срещата е това, че ако дете изпадне от системата, независимо по какви причини, трудно може да се върне в нея.

Обсъдена бе идеята за по-лесни учебници за децата с чужд майчин език, която бе определена като крайно неподходяща и водеща до трайна сегрегация и социално изключване в бъдеще. Тези деца трябва да бъдат интегрирани в образователната система, а не отделени в специални класове.

Една от причините за отпадане на ромските деца от училище е недоброто познаване на български език и трудностите, които те срещат по време на учебния процес. По този

³ Майя Грекова, Мила Минева, Неда Денева, Петя Кабакчиева, [Мобилни хора срещу статични институции](#), Център за либерални стратегии Фондация Риск Монитор, София 2015

повод в групата се формира идеята за интерактивна форма на обучение като извънкласни дейности, включваща доброволци. Много важно е в училищата да влизат външни хора и те да не се превръщат в изолирани затворени общности. Младите хора в България са отворени за доброволчество и биха се включили с интерес в подобна инициатива. Тя би била полезна и за самите деца, които възприемат по различен начин по-младите учители. Опитът ни като организации, работещи с деца от маргинализирани групи показва, че децата имат желание да получат знания, стига към тях да се подходи правилно и образователния процес да е достъпен и интересен. Инициативата може да бъде осъществена като в часовете по самоподготовка и занималните наред с преподавателя се допуснат и доброволци, които да работят с изоставашите деца по български език, математика и др. Беше дадено предложение за студентско доброволчество (например студенти от специалност педагогика). Студентите са от различни етноси, което ще подейства добре на децата. Може да се включат и ученици от по-горните класове, които да помагат на децата от 1 до 3 клас.

Ако искаме да постигнем успех с образователната интеграция на децата от маргинализираните групи, паралелно с децата трябва да се работи и с родителите, както от малцинствата, така и от мнозинството. Полезни в тази област могат да бъдат ромските медиатори и организациите занимаващи се с медиация, които да предложат подходящи инструменти за „помиряване“ и сближаване на позициите на отделните групи.

МРЕЖА ФОРУМ ЗА СОФИЯ – www.forumzasofia.net

Изграждането на Мрежата за междусекторно партньорство **ФОРУМ ЗА СОФИЯ** цели от една страна да изгради устойчив мост между гражданите и местната власт, а от друга страна да осигури пряк достъп на общинската администрация до капацитета и натрупаната в неправителствения сектор експертиза.

В хода на работата по проекта беше установено наличието на работна група по въпросите на градската среда и мобилност към Столична община, създадена по инициатива на фондация „ЕкоОбщност“. **ФОРУМ ЗА СОФИЯ** доразвива и надгражда тази работна група, като от една страна разширява обхвата на разглежданите въпроси и проблеми, от друга страна включва в нейната работа и районните администрации, поради тяхната позиция в градския живот на София - физическата им близост до гражданите и случващото се на отделни места в столицата.

Работата на мрежата ще бъде организирана в четири работни групи, занимаващи се с въпроси свързани с:

- Градска среда
- Културно и историческо наследство на столицата
- Образование и социална интеграция на маргинализирани групи
- Диалог с гражданите

Мрежата ще се развива, оформя и адаптира към средата постоянно, съответно на нуждите и важните въпроси за града и гражданите.

ПРОЕКЪТ

Проект „За по-добро управление на София - създаване на работещо партньорство между НПО сектора, столична община, районните администрации и Столичен общински съвет“ се изпълнява от „Форум за наблюдение и анализ на публични политики“ (ФОРУМ) и се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.

Сред приоритетите на Форум, от самото му създаване, е наблюдение на водените в столицата политики. През 2013 г. заедно с Район „Триадица“, организацията изпълни проект "Добро управление на район „Триадица“ чрез прилагане на механизми за повече прозрачност и по-активно гражданско участие". В организираната в рамките на проекта обществена консултация на тема „Успешен диалог между гражданите и администрацията: как да го постигнем“ взеха участие представители на различни нива от местната администрация и държавни и местни институции, представители на гражданския сектор в столицата и граждани. Всички се обединиха около заключението за належаща необходимост от задълбочаване на връзките между гражданския и публичния сектор в София. Единодушно беше приета идеята за създаване на работещо междусекторно партньорство между представителите на всички заинтересовани страни в столичния диалог. Настоящият проект е стъпка към реализиране на тази идея.

Общата цел на проекта е да създаде партньорство между неправителствени организации, столична община, районните администрации и Столичен общински съвет.

Специфични цели на проекта са:

- Установяване на синергия в работата на гражданския и публичния сектори;
- Създаване на ефективен механизъм за повишаване на доверието от страна местната администрация в неправителствения сектор в столицата.

За постигане на тези цели ще:

- бъде създадена мрежа от представители на неправителствения сектор в столицата, Столична община, районните администрации и Столичен общински съвет;
- бъдат изработени на "Правила за работа на мрежата за междусекторно партньорство в Столична община";
- бъде развита мрежата на основата на два вида срещи - планирани и извънредни;
- бъдат осъществявани дейности за публичност на резултатите:

Проект „За по-добро управление на София - създаване на работещо партньорство между НПО сектора, столична община, районните администрации и Столичен общински съвет“



- издаване на кратък бюлетин, описващ по-важните теми и решения от срещите;
 - разпространяване на бюлетина до представители на заинтересовани страни;
 - създаване на активна Интернет страница на мрежата, която да позволява повече граждани да бъдат запознати с нейната работа и чрез която да могат да участват при взимането на решения от обществена значимост в столицата.
- бъде организирано финално събитие - работилница, на която ще бъдат поканени граждани, представители на централната власт, Народното събрание и заинтересовани от резултатите страни.

Период на изпълнение на проекта: 21.11.2014 – 21.09.2015 г.

ФИНАНСИРАЩАТА ПРОГРАМА

Програмата за подкрепа на НПО в България е част от прилагането на Финансовия механизъм на ЕИП. Тя е на обща стойност от близо 11,8 млн. евро, осигурени от страните донори Исландия, Лихтенщайн и Норвегия. Програмата предоставя финансиране за допустими неправителствени организации, регистрирани в България и има за цел да подпомогне развитието на гражданския сектор и приноса му за социалната справедливост, демокрацията и устойчивото развитие на страната.

Оператор на Програмата е Институт „Отворено общество“ – София в партньорство с Фондация „Работилница за граждански инициативи“.

Повече информация за финансиращата програма може да намерите на нейната интернет страница: www.ngogrants.bg

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от фондация "Форум за наблюдение и анализ на публични политики" и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.